

Bijlage: Dyslexie – Dyscalculie¹ voor leerlingen met een verslag in BuO

Deze tekst heeft als doel handvatten te bieden aan CLB-medewerkers die voor leerlingen met een verslag (in gewoon of buitengewoon onderwijs) geconfronteerd worden met de onderkende hulpvraag: “Heeft deze leerling dyslexie/dyscalculie?”. Een aantal criteria om tot een categoriale classificatie te komen, zijn immers moeilijker te operationaliseren bij leerlingen die studievoortgang maken op basis van een Individueel Aangepast Curriculum.

We beperken ons hier tot de aanvullingen voor het stellen van een diagnose dyslexie en dyscalculie. Het spreekt voor zich dat classificatie niet op zich staat, maar past binnen een HGD-traject zoals uitgewerkt binnen het Algemeen Diagnostisch Protocol en de Specifieke Diagnostische Protocollen Lezen-Spellen en Wiskunde (zie ook Bijlage 8 Evolutie betreffende diagnostiek leerstoornissen). Dit houdt steeds een afweging in van de mogelijke relevantie van dergelijke diagnose voor de handelingsplanning en keuze van ontwikkelingsdoelen (als-dan-redenering).

We pleiten voor het zo zuinig mogelijk omspringen met het stellen van diagnoses of ‘aandoeningen’ en eerder in te zetten op het beschrijven van de functioneringsproblemen van de leerling in totaliteit. Het al dan niet benoemen als dyslexie/dyscalculie van de beperkingen die de leerling ondervindt op vlak van lezen/schrijven/rekenen biedt doorgaans weinig meerwaarde voor het handelen.

Diagnostische criteria dyslexie/dyscalculie

1. Achterstandscriterium: ernstige achterstand geoperationaliseerd als scoren beneden percentiel 10 in vergelijking met een relevante normgroep.

Met een relevante normgroep wordt een normgroep bedoeld die zo dicht mogelijk aansluit bij het onderwijs- en opleidingsniveau van de leerling in kwestie.

Voor leerlingen in het BuO betekent dit het gebruik van een test op niveau waarop de leerling aanbod krijgt.

Voor een leerling waarbij gedacht wordt aan de terugkeer naar het gewoon onderwijs, is voor het formuleren van onderwijsbehoeften binnen een HGD-traject meest aangewezen om de leerling te vergelijken met de klasgroep waarin die leerling zal terecht komen.

Dit betekent dat het mogelijk is dat voor een leerling in het BuO op basis van het bestaande genormeerd materiaal geen diagnose dyslexie kan worden gesteld, terwijl diezelfde leerling bij terugkeer naar het gewoon onderwijs wel voldoet aan de criteria.

---

¹ Deze tekst is geïnspireerd door een ontwerp van Visietekst – Leerstoornissen in BuO (2013) opgesteld door de VCLB-projectgroepen Buitengewoon onderwijs en Leren & Studeren.

Protocol wiskundeproblemen en dyscalculie Protocol lees- en spellingproblemen en dyslexie

- 2. Hardnekkigheids criterium:** adequate instructie en oefening (gaande van klassikale instructie tot individuele remediërende leerhulp) leveren aantoonbaar onvoldoende resultaten op.

Het buitengewoon onderwijs kan gezien worden als een vorm van bijkomende hulp. Verder willen we er op wijzen dat ook leerlingen met een leerstoornis nog vooruitgang kunnen boeken. Daarom blijft het belangrijk om voldoende lang in te zetten op remediëren en aanpassingen niet te snel te beperken tot compenseren en eventueel dispensereren. Dit geldt ook in de hogere leerjaren van het basisonderwijs en zelfs in het secundair onderwijs². Houd bij deze oudere leerlingen wel rekening met de motivatie en bied in combinatie ook compenserende maatregelen aan.

- 3. Exclusiviteits criterium (milde vorm):** de hardnekkige leerproblemen kunnen niet volledig verklaard worden door andere condities in of buiten de leerling in kwestie, zoals langdurige ziekte, tekorten in de methode, veranderingen van school, verstandelijke, emotionele of zintuiglijke problemen of ongunstige condities in de omgeving ... De leerproblemen zijn met andere woorden ernstiger dan op basis van de genoemde ongunstige condities kan verwacht worden.

In theorie is een diagnose dyslexie/dyscalculie niet uitgesloten voor bijvoorbeeld een leerling met een verstandelijke beperking, een auditieve beperking, ASS ... De moeilijkheid is dat we niet beschikken over testmateriaal dat genormeerd is voor dergelijke specifieke groepen en dus moeilijk kunnen bepalen of de problemen ernstiger zijn dan kan worden verwacht.

---

² Zie Theoretisch Deel, Classificatie, Categoriele classificatie, Prognose